Zaštita LEADER-CLLD-a u 2028–2034 VFO-u

Ažurirano, veljača 2026.

Zakonodavni paket Europske komisije za Višegodišnji financijski okvir (VFO) 2028. – 2034. uvodi novi *Europski fond za ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralna područja, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost* („Fond“), konsolidirajući ZPP, Koheziju, ESF+, EMFAF i druge instrumente u jedinstvene nacionalne i regionalne planove partnerstva (NRP Planovi/NRPP).

Iako su pojednostavljenje i fleksibilnost dobrodošli, nekoliko elemenata nacrta Uredbe o Fondu, Uredbe o ZPP-u, Uredbe o ZRP-u i Uredbe o ERDF-u/Kohezijskom fondu riskira potkopavanje učinkovitosti LEADER-a i lokalnog razvoja vođenog zajednicom (CLLD). Sljedeće točke zagovaranja identificiraju potrebne izmjene.

1. Osigurati definirane (*ring-fenced*) resurse za LEADER-CLLD

- **Problem:** Za razliku od razdoblja 2021. – 2027. (čl. 92. Uredbe 2021/2115: 5% EAFRD-a za LEADER), predloženi propisi ne sadrže ograđivanje. Konsolidirano financiranje u okviru novog Fonda povećava rizik od nedovoljnog financiranja LEADER-CLLD-a.
- **Implikacija:** Bez zajamčenih alokacija, države članice mogle bi deprioritizirati LEADER-CLLD u NRP planovima, što bi dovelo do neujednačene i nejednake teritorijalne pokrivenosti.
- **Zahtjev za izmjenu:** Vratiti obvezujuću minimalnu alokaciju za LEADER-CLLD u Uredbu o Fondu. Uvesti Ruralni cilj, kako je predložila Komisija, ekvivalentan 30% NRPP-ova, pri čemu bi 30% ovog Ruralnog cilja bilo namijenjeno inicijativama za razvoj vođenim zajednicom kao što su LEADER-CLLD, Pametna sela ili drugi oblici lokalne suradnje.

2. Izgraditi okvir za Ruralni cilj

- **Problem:** Komisija je predložila uvođenje Ruralnog Cilja u NRPP-ove. Iako pozdravljamo ovo uvođenje, ono mora biti jasno definirano kako bi se izbjegla zlouporaba.
- **Implikacija:** bez jasnog okvira, velike sektorske intervencije poput prometa, energetike ili programa zapošljavanja mogle bi se djelomično označiti kao ruralne, bez pokazivanja stvarnog utjecaja na ruralni razvoj. A ako se sve može djelomično označiti kao ruralno, ništa nije strateški ruralno.
- **Zahtjev za uokvirivanje:** preporučujemo da smjernice NRPP-a:
  - Primijeniti stroge uvjete na sektorske mjere djelomično dodijeljene ruralnim izdacima
  - Zahtijevati od država članica da jasno razlikuju ulaganja smještena samo u ruralnim područjima od intervencija posebno osmišljenih za rješavanje ruralnih izazova
  - Osigurati transparentno opravdanje proporcionalnih dodjela ruralnih sredstava

- Ulaganja provedena u okviru Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU) ne bi se trebala označavati kao doprinos ruralnom cilju.

Više o tome ELARD-ovoj objavi za medije od 10.02.2026.

3. Zahtijevamo minimalnu strateško ambiciju za LEADER-CLLD

- **Problem:** LEADER-CLLD je obavezan u okviru ZPP-a i tražimo da postane obavezan u svim fondovima (ili poglavljima), ali to ne bi trebalo postati samo "označavanje kućica". LEADER-CLLD ne bi trebao biti samo uključen, već bi ga trebalo procijeniti i na temelju njegove razvojne logike, a ne samo na temelju njegovog udjela u proračunu.
- **Naš zahtjev:**
  - NRPP-ovi trebaju objasniti ulogu LEADER-CLLD-a u rješavanju nacionalnih ruralnih izazova i kako on nadopunjuje sektorske ruralne mjere uz očuvanje lokalnog vodstva.
  - LEADER-CLLD programiran samo na simboličnoj ili tehničkoj razini treba smatrati nedovoljnim u strateškom smislu, čak i ako je formalno usklađen.

4. Razjasniti odnos između CLLD-a i LEADER-a

- **Problem:** Članci 74., 76. i 77. Uredbe o Fondu nedosljedno tretiraju LEADER kao oblik CLLD-a u okviru ZPP-a ili kao zaseban instrument.
- **Implikacija:** Rizik od različite nacionalne provedbe i fragmentacije.
  Zahtjev za izmjenu: Pojasniti u članku 74. (1) Uredbe o Fondu da *„LEADER predstavlja oblik CLLD-a specifičan za ZPP"*(*EN: "LEADER constitutes the CAP-specific form of CLLD"*) kako bi se osigurala dosljednost pravila i koristio obrazac LEADER-Lokalni razvoj vođen zajednicom (LEADER-CLLD) i članak 22. (2) (h) (i) ukloniti „kao i LEADER kako je navedeno u članku 77. [LEADER]" (*EN: "as well as LEADER as referred to in Article 77 [LEADER]"*

5. Jamčenje CLLD-a u kohezijskim, socijalnim i ribarskim politikama

- **Problem:** Predložena Uredba o ERDF-u i Kohezijskom fondu (Uvodna izjava 9, članak 5) naglašava integrirani *urbani* razvoj, izostavljajući ruralna područja izvan urbano-ruralnih veza. Uredba o ESF-u također ne predviđa pristupe koje vodi zajednica u politici zapošljavanja, vještina ili socijalnog uključivanja, a Uredba o pomorstvu/ribarstvu ne navodi ništa o participativnim teritorijalnim alatima za obalne zajednice (npr. CLLD).
- **Implikacija:** U sva tri slučaja, primjena LEADER-CLLD-a prepuštena je diskreciji država članica, stvarajući rizike fragmentirane i nejednake teritorijalne pokrivenosti. Ruralne, obalne i periferne regije mogle bi biti isključene iz pristupa koje vodi zajednica, dok se financiranje koncentrira u urbana i periurbana područja.

- **Zahtjev za izmjenu:** Izmijeniti članak 5. Uredbe o ERDF-u/Kohezijskom fondu i odgovarajuće odredbe Uredbi o ESF-u i o pomorstvu/ribarstvu kako bi se uključila obveza da države članice primjenjuju LEADER-CLLD u ruralnim, obalnim i područjima u nepovoljnom položaju, po uzoru na članak 18. Uredbe o ZPP-u.

6. Vratiti kompetencije LAG-ova (u svim formama)

- **Problem:** Članak 76. (3) Uredbe o Fondu uklanja ključne zadaće LAG-ova trenutno navedene u članku 33. (3) Uredbe 2021/1060 (priprema poziva, određivanje razina potpore).
- **Implikacija:** LAG-ovi su svedeni na tehničke posrednike, gubeći svoju stratešku vodeću ulogu.
- **Zahtjev za izmjenu:** Izmijeniti članak 76.(3) Uredbe o Fondu kako bi se vratile pune nadležnosti LAG-ova, identične onima iz članka 33.(3) Uredbe 2021/1060.

7. Doslijedno primjeniti pojednostavljeno financiranje

- **Problem:** Članak 77. Uredbe o Fondu uvodi obvezne pojednostavljene opcije troškova (SCO) i paušalne iznose, ali opseg nije jasan (samo LEADER ili svi CLLD-ovi).
- **Implikacija:** Lokalne akcijske grupe koje koriste različite fondove (*npr. kao u RH, LEADER-CLLD/SP ZPP ili CLLD/PRA, na istim ili sličnim područjima te sa istim ili sličnim korisnicima*) mogle bi se opet suočiti s dvostrukim pravilnicima, što bi ugrozilo ujednačeno pojednostavljenje.
- **Zahtjev za izmjenu:** Pojasniti da se pojednostavljene opcije trošova (SCO-i) i paušalni iznosi primjenjuju na sve instrumente CLLD-a, a ne samo na LEADER financiran iz ZPP-a.

